

**PLAN
FOR
SAMISK
SPRÅKUTVIKLING
I
BARNEHAGE,
GRUNNSKOLE,
SFO
OG
KULTURSKOLE**

2008 - 2012

1.0 INNLEDNING

Det er viktig at barnehagen, grunnskolen og kulturskolen er inkluderende institusjoner.

En inkluderende institusjon virker inkluderende overfor alle barn uansett kulturell, etnisk og språklig bakgrunn. Inkludering forutsetter positive holdninger og positive forventninger. En inkluderende institusjon er den som gjennom positive holdninger og forventninger legger forholdene til rette for at alle barn lærer og utvikler seg språklig, kunnskapsmessig, identitetsmessig og kulturelt som er i samsvar med deres evner og forutsetninger.

2.0. RETTIGHETER - PLIKTER

Unjárgga gielda/ Nesseby kommune hører inn under forvaltningsområdet for Samelovens språkregler.

Samiske barns rettigheter til samisk opplæring i grunnskolen

Samisk opplæring reguleres av Sameloven, Opplæringsloven og forskrifter til opplæringsloven. Sameloven ble fastsatt 12.06.1987 og sist endret 01.07.2003.

Opplæringsloven ble fastsatt 17.07.1997 og sist endret 01.01.2004. Forskrifter til opplæringslova fastsatt 28.06.1999 og sist endret 10.12.2003.

Sameloven §1-1 lyder: ”Lovens formål er å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe i Norge kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.”

Sameloven §1-5 lyder:

”Samisk og norsk er likeverdige språk. De skal være likestilte etter bestemmelsen i kapittel 3.”

Kapittel 3 Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78, endret ved lov 17 juni 2005 nr. 99 (i kraft 1 jan 2006 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 656).

Samelovens § 3-8 *Rett til opplæring i samisk* sier at

Enhver har rett til opplæring i samisk. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av denne bestemmelsen. For opplæring i og på samisk gjelder reglene i og i medhold av lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

3.0. MÅL FOR SAMISK SPRÅK I UNJÁRGGA GIELDA/ NESSEBY KOMMUNE

Kommunens overordnet mål:

- Nesseby kommune har som mål å styrke samisk språk og sjøsamisk kultur og identitet.

Hovedmål:

- Styrke og videreutvikle samisk språk, kultur og identitet i barnehagen, grunnskolen og i kulturskolen.
- Alle ansatte i barnehage, grunnskole og kulturskole skal bli tospråklige; samisk – norsk.

Delmål:

- Kommune som barnehage-/skoleeier har ansvar for å kvalitetssikre samisk opplæring ved å tilrettelegge for at de ansatte får opplæring i samisk språk.
- Heve kvaliteten på samisk språk blant alle barn og voksne.

Tiltak	Ansvarlig
Kommunen er ansvarlig for å skaffe kvalifiserte og kompetente samiskspråklige pedagoger til barnehage, grunnskole og kulturskole.	Tilsetningsutvalget
Ansatte skal ha tilbud om opplæring i samisk språk på alle nivå med krav om bruk av språket i arbeidet sitt.	Virksomhetsleder Personalrådgiver Isak Saba sentret, språkkontoret

4.0. MÅLGRUPPER

- 4.1. Barn og ansatte i barnehagen
- 4.2. Elever og ansatte i grunnskolen
- 4.3. Barn og ansatte i skolefritidsordninga
- 4.4. Elever og ansatte i kulturskolen

5.0. TILTAK I FORHOLD TIL MÅLGRUPPENE

5.1. Barn og ansatte i barnehagen

§ 1. Barnehagens Formål:

”Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier”.

§ 2. Barnehagens innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet.

Barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorgs- og oppdrageroppgaver, og på den måten skape et godt grunnlag for barnas utvikling, livslange læring og aktive deltakelse i et demokratisk samfunn.

Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagen skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse, helse og forståelse for bærekraftig utvikling. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, **herunder samiske barns språk og kultur.**

Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

5.1.1. Mål for barn i barnehagen:

- Alle barn i barnehagen skal lære samisk.

5.1.2 Tiltak – ansvarlige

Tiltak	Ansvar
Ansatte skal tilegne seg og ha kjennskap til kravene i kommunens overordna plan.	Virksomhetsleder
Informerer foreldrene om språkvalg på første kontroll etter fødsel.	Helsesøster
Oppmuntre foreldrene til aktivt å bruke samisk	Helsesøster Virksomhetsleder i barnehagen, Pedagogiske leder
Tilby støtte/ stipend til samisktalende ungdom fra kommunen som tar førskolelærerutdanning	Personalrådgiver Pedagogisk rådgiver
Styrke de ansattes kulturforståelse og kulturkompetanse for den samiske kulturen.	Virksomhetsleder Personalrådgiver
Flest mulig av de ansatte skal være tospråklige samisk – norsk. Tilsetting skjer iht Hovedtariffavtalen kvalifikasjonsprinsipper Kap.2	Tilsettingsutvalget Virksomhetsleder
Formelt samarbeid mellom barnehagen og Isak Saba sentret	Virksomhetsleder og Pedagogiske leder

	Isak Saba sentret
Måle resultatene i språkoppnåelse	Virksomhetsleder Pedagogisk leder Språkmedarbeider
Ved overgangen til skole motiveres foreldrene til å velge 1.språk samisk for barn som har vært på samisk avdeling	Virksomhetsleder for barnehagen og for skolen Pedagogisk leder
Alle barn skal ha minst ett samisk tema- og prosjektarbeid hvert semester.	Virksomhetsleder Alle ansatte i barnehagen.
I grunnskolen skal barn fra samiskspråklig avdeling i barnehagen ha mulighet til å få undervisning på samisk, sammen med elever som har samisk 1.språk, i noen fag for eksempel KRL, naturfag, samfunnsfag og duodji.	Virksomhetsleder
Alle barn skal lære grunnleggende begreper og enkel kommunikasjon på samisk	Virksomhetsleder Pedagogisk leder Språkmedarbeider

5.2 Elever og ansatte i grunnskolen

| §6-2 Opplæringslova gjelder samisk opplæring i grunnskolen. Der sies følgende:

I samiske distrikt har alle i grunnskolealder rett til opplæring i og på samisk.

Utanfor samiske distrikt har minst ti elever i ein kommune som ønskjer opplæring i og på samisk, rett til slik opplæring så lenge det er minst seks elever igjen i gruppa.

Kommunen kan vedta å leggje opplæring på samisk til ein eller fleire skolar i kommunen.

Kommunen kan gi forskrifter om at alle i grunnskolealder i samiske distrikt skal ha opplæring i samisk.

Utanfor samiske distrikt har samar i grunnskolealder rett til opplæring i samisk. Departementet kan gi forskrifter om alternative former for slik opplæring når opplæringa ikkje kan givast med eigna undervisningspersonale på skolen.

Elevane avgjer sjølv om dei vil ha opplæring i og på samisk frå og med 8. klassetrinnet etter første, andre og femte leddet.

5.2.1 Mål for elever i grunnskolen:

- Elevene skal være tospråklige, samisk – norsk, når de er ferdig med grunnskolen.

5.2.2 Tiltak – ansvarlige

Tiltak	Ansvarlig
Ansatte skal tilegne seg og ha kjennskap til kravene i kommunens overordna plan.	Virksomhetsleder
Flest mulig av de ansatte skal være tospråklige samisk – norsk. Tilsetting skjer iht Hovedtariffavtalen kvalifikasjonsprinsipper Kap.2	Tilsettingsutvalget Virksomhetsleder
Samisk skal være undervisningsspråk for 1.språks elevene	Virksomhetsleder Kontaktlærer
Styrke de ansattes kulturforståelse og kulturkompetanse for den samiske kulturen.	Virksomhetsleder Personlrådgiver
Gi elevene mulighet til å ta eksamen i to 1.språk; samisk og norsk	Virksomhetsleder
Foreldre velger barnets undervisningsspråk for et helt barnehage-/ skoleår.	Virksomhetsleder Kontaktlærer
Lærerne skal være gode språkmodeller og aktiv samtalepartner for elevene	Virksomhetsleder Lærerne
Formelt samarbeid mellom grunnskolen og Isak Saba sentret	Virksomhetsleder Kontaktlærer Isak Saba sentret
Måle resultatene i språkoppnåelse	Virksomhetsleder Lærere
Alle elevene på ungdomstrinnet får samisk – norsk og norsk - samisk ordbøker. Bøkene får elevene med seg etter endt ungdomsskole.	Virksomhetsleder Kontaktlærer
Alle elevene skal ha minst ett samisk tema- og prosjektarbeid hvert semester.	Virksomhetsleder Lærerne
I grunnskolen skal barn fra samiskspråklig avdeling i barnehagen skal ha mulighet til å få undervisning på samisk, sammen med elever som har samisk 1.språk, i noen fag for eksempel KRL, naturfag, samfunnsfag og duodji.	Virksomhetsleder
Etablere nettverk for de samiske lærerne	Virksomhetsleder Ped.rådgiver

5.3 Barn og ansatte i skolefritidsordninga/ SFO

Opplæringsloven § 13-7. Skolefritidsordninga

Kommunen skal ha eit tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn.

Skolefritidsordninga skal leggje til rette for leik, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna. Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår. Areala, både ute og inne, skal vere eigna for formålet.

Når skolefritidsordninga er knytt til skolar, skal rektor til vanleg vere leiar.

Departementet kan gjøre unntak fra kravet.

Kommunen kan krevje utgiftene til skolefritidsordninga dekte gjennom eigenbetaling frå foreldra.

5.3.1 Mål for barna i skolefritidsordninga:

- Barna skal få samisk skolefritidstilbud
- Å medvirke til at elevene får tilbud om plass i SFO
- Å legge til rette for at elevene har aktiviteter som innlemmer samisk språk og kultur.

5.3.2 Tiltak – ansvarlige

Tiltak	Ansvarlig
Ansatte skal tilegne seg og ha kjennskap til kravene i kommunens overordna plan.	Virksomhetsleder
Flest mulig av de ansatte skal være samiskspråklige Tilsetting skjer iht Hovedtariffavtalen kvalifikasjonsprinsipper Kap.2	Virksomhetsleder
Styrke de ansattes kulturforståelse og kulturkompetanse for den samiske kulturen.	Virksomhetsleder
Det skal undervises i samiske temaer	Virksomhetsleder Ansatte i SFO
Tilby samisk leksehjelp	Virksomhetsleder Ansatte i SFO
Prosjekt: "Duhkoratta" Samisk fritidstilbud til barn	Isak Saba sentret

5.4 Elever og ansatte i kulturskolen

5.4.1 Mål for elevene i kulturskolen:

- Elevene skal få samiske kulturskoletilbud.
- Å medvirke til at elever i grunnskolen får et profesjonelt kulturtilbud
- Å legge til rette for at elever i grunnskolen skal få tilgang til, gjøre seg kjent med og få et positivt forhold til kunst- og kulturuttrykk av alle slag
- Å medvirke til å utvikle en helhetlig innlemmelse av kunstneriske og kulturelle uttrykk i realiseringen av skolens læringsmål.

5.4.2 Tiltak – ansvarlige

Tiltak	Ansvarlig
Ansatte skal tilegne seg og ha kjennskap til kravene i kommunens overordna plan.	Virksomhetsleder
Flest mulig av de ansatte skal være samiskspråklige	Virksomhetsleder
Styrke de ansattes kulturforståelse og kulturkompetanse for den samiske kulturen.	Virksomhetsleder
Det skal undervises i samiske temaer	Virksomhetsleder Kulturskolelærer

5.5 For alle ansatte og foreldre i barnehage, skole, SFO og kulturskole

5.5.1 Mål for alle ansatte og foreldre

- Alle skal få tilbud om etterutdanning i samisk språkutvikling.
- Få større forståelse for språkinnlæring.
- Lære de samiske årstidene
- Fremme samisk morsmål

5.5.2 Tiltak – ansvarlig

Tiltak	Ansvarlig
Styrke de foreldrenes og ansattes kunnskap om samisk språkutvikling – arrangere språkkonferanse hvert 3.år	Ped. rådgiver Isak Saba sentret
Utarbeide samisk årshjul med de åtte årstidene	Virksomhetsleder Ped. Rådgiver Lærerne

5.6 For lederne i skolen, barnehagen, SFO og kulturskolen

5.6.1 Mål for virksomhetslederne

- Fremme samisk språkutvikling

Tiltak	Ansvarlig
Rapportere i årsmeldinga om tiltak for å fremme samisk språk	Rådmann Virksomhetslederne

